

Φράντς Κάφκα

1) ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ*

ΔΕΙΤΕ ΛΙΓΑΚΙ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ τοῦ ἀέρα μετὰ τὴν καταιγίδα! Τὰ προτερήματά μου ἔμφανίζονται καὶ μὲ κυριεύουν, παρόλο ποὺ ἐγὼ δὲν ἀντιστέκομαι.

Βαδίζω κι ὁ ρυθμὸς μου εἶναι ὁ ρυθμὸς αὐτῆς τῆς πλευρᾶς τοῦ δρόμου, αὐτοῦ τοῦ δρόμου, αὐτῆς τῆς γειτονιάς. Δικαίως εἶμαι ὑπεύθυνος γιὰ ὅλες τὶς κρούσεις στὶς πόρτες, στὶς ἐπιφάνειες τῶν τραπεζιῶν, γιὰ ὅλες τὶς προποσείες, γιὰ τὰ ἐρωτικὰ ζευγάρια στὸ κρεβάτι τους, στὰ γυαλιὰ τῶν ὑπὸ ἀνέγερση οἰκοδομῶν, στοὺς σκοτεινοὺς δρόμους καθὼς στριμώχνονται στοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν, πάνω στοὺς καναπέδες τῶν μπουρδέλων.

Ἀποτιμῶ τὸ παρελθόν μου ὡς πρὸς τὸ μέλλον μου, ἀλλὰ τὰ βρίσκω καὶ τὰ δύο ὑπέροχα, δὲν ξέρω ποῦ ἀπὸ τὰ δύο νὰ προτιμήσω, καὶ μόνο τὴν ἀδικία τῆς πρόνοιας ποὺ μ' εὐνοεῖ ἔτσι μπορῶ νὰ ψέξω.

Μόνο ποῦ, σὰν μᾶ στοῦ δωμάτιό μου, εἶμαι λίγο συλλογισμένος, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχω βρεῖ, ἀνεβαίνοντας τὴ σκάλα, κάτι ἄξιο στοχασμοῦ. Δὲν μὲ βοηθάει καὶ πολὺ ποὺ ἀνοίγω διάπλατα τὸ παράθυρο καὶ ποὺ σὲ κάποιον κῆπο παίζει ἀκόμη μουσική.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Der Nachhauseweg». Πρωτοδημοσιεύτηκε τὸ 1908 στὸ περιοδικὸ *Hyperion*. (Σ.τ.Μ.)

2) ΤΗ ΝΥΧΤΑ*

ΟΤΑΝ ΚΑΝΟΥΜΕ ΠΕΡΙΠΑΤΟ τὴ νύχτα σ' ἓνα δρόμο καὶ κάποιος ἄντρας, ποὺ φαίνεται ἤδη ἀπὸ μακριά, – γιὰτὶ ὁ δρόμος ἀνηφορίζει μπροστὰ μας καὶ εἶναι πανσέληνος – ἔρθει τρέχοντας πρὸς τὸ μέρος μας ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά, δὲν θὰ τὸν γραπώσουμε, ἀκόμα κι ἂν εἶναι ἀδύναμος καὶ κουρελής, ἀκόμα κι ἂν κάποιος ἄλλος τρέχει ξοπίσω του φωνάζοντας, παρὰ θὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ συνεχίσει τὸ τρέξιμό του.

Γιὰτὶ εἶναι νύχτα, καὶ δὲν φταίμε ἐμεῖς ποὺ ὁ δρόμος ἀνηφορίζει μπροστὰ μας, μὲς στὸ σεληνόφως, κι ἐπιπλέον αὐτοὶ οἱ δύο ἴσως νὰ ἔχουν διοργανώσει αὐτὸ τὸ κυνηγητὸ γιὰ νὰ διασκεδάσουν, ἴσως κι οἱ δυὸ μαζὶ νὰ καταδιώκουν κάποιον τρίτο, ἴσως ὁ πρῶτος νὰ καταδιώκεται ἂν καὶ ἀθῶος, ἴσως ὁ δεῦτερος νὰ θέλει νὰ διαπράξει ἓνα φόνο, ὅποτε ἐμεῖς θὰ γίνουμε συνένοχοι στὸ φόνο, ἴσως καὶ οἱ δύο νὰ μὴν ξέρουν τίποτα ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλο καὶ ἀπλῶς νὰ τρέχει ὁ καθένας τους αὐτόβουλα γιὰ νὰ πάει νὰ κοιμηθεῖ, ἴσως καὶ νὰ εἶναι ὑπνοβάτες, ἴσως ὁ πρῶτος νὰ εἶναι ὀπλισμένος.

Κι ἐπιτέλους μήπως δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ εἴμαστε κουρασμένοι, νὰ ἔχουμε πιεῖ πάρα πολὺ κρασί; Εἴμαστε εὐχαριστημένοι ὅταν χάνεται πιά κι ὁ δεῦτερος ἀπὸ τὰ μάτια μας.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Die Vorüberlaufenden». Ἐπειδὴ ὁ ἐν λόγω τίτλος δύσκολα μεταφράζεται στὰ ἑλληνικά, ἔχρικα ὡς προσφορότερο τὸν τίτλο «In der Nacht», ποὺ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας ἔδωσε στὸ ἀφήγημα τοῦτο κατὰ τὴ δευτέρη δημοσίευσή του τὸ 1910. Ἄλλωστε ἡ νύχτα εἶναι καθοριστικὸ στοιχεῖο ἐδῶ – πράγμα ποὺ τονίζεται μὲ τὴν ἀναφορὰ τῆς στῆν ἀρχὴ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας παραγράφου –, ἡ νύχτα ποὺ μὲ τὴν ἀσάφεια τῆς προσδίδει κάτι τὸ ἀνησυχητικὸ στὸ περιβάλλον, κατὰ τὸν Κάφκα τουλάχιστον. Κι ἐδῶ ἔχουμε νὰ κάνουμε, ἄλλη μία φορά, μὲ τὸ παροιμιώδες πιά αἶσθημα ἀγωνίας καὶ ἐνοχῆς τοῦ Κάφκα, μιὰ ἐνοχῆ ποὺ προκύπτει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπὸ τὴν, ἔστω καὶ μὴ ἠθελημένη, παρεύρεσή του σὲ ἓνα παραβατικὸ συμβάν, ποὺ τὸν καθιστᾶ συμμετοχὸ του, ἀφοῦ δὲν ἐπενέβη γιὰ νὰ τὸ σταματήσει, ἀλλὰ παρέμεινε ἀπλὸς παρατηρητῆς· μιὰ ἐνοχῆ ὅμως ποὺ ὁ συγγραφέας σπεύδει στὴν τρίτη παράγραφο νὰ τὴν ἀπαμβλύνει μὲ τὴ δικαιολογία τῆς κούρασης ἢ τοῦ πολὺ κρασιοῦ ποὺ εἶχε πιεῖ. (Σ.τ.Μ.)

3) Ο ΕΠΙΒΑΤΗΣ*

ΣΤΕΚΟΜΑΙ ΣΤΟΝ ΕΞΩΣΤΗ τοῦ τραῦμ καὶ εἶμαι παντελῶς ἀβέβαιος ὡς πρὸς τὴ θέση μου μὲς σὲ τοῦτο τὸν κόσμον, σὲ τούτῃ τὴν πόλιν, στὴν οἰκογένειά μου. Θὰ ἤμουν ἀνίκανος ν' ἀναφέρω, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγιση, ποιὲς ἀξιώσεις θὰ μπορούσα διακαίως νὰ ἐγείρω πρὸς ὁποιαδήποτε κατεύθυνση. Δὲν μπορῶ διόλου νὰ αἰτιολογήσω τὸ γεγονός ὅτι στέκομαι σ' αὐτὸν τὸν ἐξώστη, ὅτι κρατιέμαι ἀπ' αὐτὴ τὴ χειρολαβή, ὅτι μεταφέρομαι ἀπ' αὐτὸ τὸ ὄχημα, οὔτε ὅτι οἱ ἄνθρωποι παραμερίζουν γιὰ νὰ περάσει τὸ τραῦμ ἢ διαβαίνουν σιωπηλὰ ἢ χασομεροῦν στὶς βιτρίνες. – Ἄλλωστε κανεὶς δὲν μοῦ τὸ ζητάει, ἀλλ' αὐτὸ οὐδὲν ἐνδιαφέρει.

Τὸ τραῦμ πλησιάζει σὲ κάποια στάση· μιὰ κοπέλα πάει καὶ στέκεται κοντὰ στὰ σκαλοπάτια, ἔτοιμη νὰ κατέβῃ. Τὴ βλέπω τόσο καθαρὰ ὅπως ἂν τὴν εἶχα ἀγγίξει. Εἶναι μαυροντυμένη, οἱ πιέτες τῆς φούστας μόλις πού σαλεύουν, ἡ μπλουζα εἶναι ἐφαρμοστή κι ἔχει ἓνα ἄσπρο γιακαδάκι ἀπὸ λεπτὴ δαντέλα· ἀκουμπάει τὴν ἀριστερὴ παλάμη στὸ τοίχωμα τοῦ ὀχήματος, ἐνῶ στηρίζει μὲ τὸ δεξιὸ τῆς χέρι τὴν ὀμπρέλα στὸ δεύτερο ἀπὸ πάνω σκαλοπάτι. Τὸ πρόσωπό της εἶναι μελαχρινό, καὶ ἡ μύτη, ἐλαφρῶς πλακουτσωτὴ στὰ πλάγια, εἶναι στὴν ἄκρη τῆς στρογγυλῆ καὶ φαρδιά. Ἔχει πλούσια καστανὰ μαλλιά, μὲ μικρὰ τσουλούφια πού κυματίζουν στὸν δεξιὸ τῆς κρόταφο. Τὸ ἀφτάκι της ἐφαρμόζει καλά, ὅμως βλέπω, καθὼς στέκομαι δίπλα της, ὀλόκληρο τὸ πίσω μέρος του καὶ τὴ σκιά πού σχηματίζεται στὴ ρίζα του.

Καὶ τότε ἀναρωτήθηκα: Πῶς γίνεται νὰ μὴν ἀπορεῖ μὲ τὸν ἴδιο της τὸν ἑαυτό, νὰ κρατᾶει τὸ στόμα της κλειστὸ καὶ νὰ μὴ λέει τίποτα σχετικὰ μὲ αὐτά;

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Der Fahrgast». Δημοσιεύθηκε τὸ 1908 καὶ τὸ 1910. Ἡ λέξη “ἐπιβάτης” στὰ γερμανικὰ συντίθεται ἀπὸ τὶς λέξεις “ὄχημα” καὶ “φιλοξενούμενος” ἢ “πελάτης”, δηλαδὴ ὁ φιλοξενούμενος ἐνὸς ὀχήματος. Σὲ ἓνα ἀπόσπασμα τοῦ Ἡμερολογίου τῆς 12ης Μαρτίου 1912, μεταγενέστερο δηλαδὴ τοῦ παραπάνω ἀφηγήματος, ὁ Κάφκα κάνει λόγο γιὰ ἓναν νεό, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν αἴσθησι πῶς εἶναι φιλοξενούμενος σὲ τούτῃ τὴ ζωὴ καὶ ἐπομένως περαστικός ἀπ' αὐτή. Κι ἐδῶ, γι' ἄλλη μιὰ φορά, ὁ Κάφκα ἀναρωτιέται γιὰ ποῖο λόγο βρίσκεται στὸν κόσμο τοῦτο καὶ ἀπορεῖ πού οἱ ἄλλοι δείχνουν νὰ μὴν ἀναρωτιοῦνται, κι αὐτοί, γιὰ τὸ ἴδιο πράγμα. (Σ.τ.Μ.)

4) ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ*

ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΖΕΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΟΣ κι ὅμως θέλει πότε πότε νὰ βρῖσκει κάπου μιὰ συντροφιά, ἐκεῖνος πού, λαβαίνοντας ὑπόψη του τὶς μεταβολὲς τοῦ ἡμερήσιου χρόνου, τῶν ἐπαγγελματικῶν συνθηκῶν καὶ ἄλλων παρόμοιων ζητημάτων, θέλει ἀπλῶς νὰ βρεῖ ἓνα ὁποιοδήποτε χέρι ἀπ' ὅπου νὰ πιαστεῖ – αὐτὸς δὲν θ' ἀντέξει γιὰ πολὺ χωρὶς ἓνα παράθυρο πού νὰ βλέπει στὸ δρόμο. Κι ἂν ἡ διάθεσή του εἶναι τέτοια πού νὰ μὴν ἀποζητάει ἀπολύτως τίποτα, κι ἂν εἶναι ἀπλῶς ἓνας κουρασμένος ἄντρας πού τὰ μάτια του πηγαινοέρχονται ἀπὸ τὸν κόσμο στὸν οὐρανό, ἂν πλησιάζει στὸ περβάζι τοῦ παραθύρου του κι ἂν, χωρὶς νὰ θέλει τίποτα, ἔχει κάπως γείρει τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ πίσω, τότε τὰ ἄλογα, κάτω, τὸν παρασύρουν παρ' ὅλα αὐτὰ σὲ μιὰ ἀκολουθία ἀμαξιῶν καὶ θορύβου, κι ἔτσι τελικὰ στὴν ἀνθρώπινη συνάφεια.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Das Gassenfenster». Τὸ ἀφήγημα τοῦτο χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ χειμῶνα 1906/7, ὅποτε οἱ Κάφκα κατοικοῦσαν στὸν πρῶτο ὄροφο οἰκίας τῆς Zeltnergasse, μιᾶς ὁδοῦ σὲ πολυσύχναστη γειτονιά τῆς Πράγας, χωρὶς ὅμως ἄλλη θεὰ παρὰ «ἀπὸ τὸν κόσμο στὸν οὐρανό». (Σ.τ.Μ.)

5) ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ*

ΔΙΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΑΝ ΚΟΡΜΟΙ δέντρων μὲς στὸ χιόνι. Φαινομενικὰ βρῖσκονται νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς μετατοπίσει. Ὡστόσο δὲν τὸ μπορεῖ, γιὰτὶ εἶναι στέρεα ἐνσω-

ματωμένοι στὸ ἔδαφος. Ὅμως, δῆς, ἀκόμα κι αὐτὸ μόνο φαινομενικά.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Die Bäume». Ὁ Κάφκα θαρρεῖς καὶ διορθώνει τὸν τίτλο, διευκρινίζοντας ὅτι πρόκειται γιὰ κορμούς δέντρων, ὥστε νὰ μὴ νομίσει ὁ ἀναγνώστης πὼς ἀναφέρεται σὲ ζωντανά, ριζωμένα δέντρα. (Σ.τ.Μ.)

Τὰ παραπάνω συντομώτατα κείμενα προέρχονται ἀπὸ μίαν συλλογὴ δεκαοκτῶ κειμένων τοῦ Φρὰντς Κάφκα (1883-1924), ἡ ὁποία πρωτοκυκλοφόρησε τὸν Νοέμβριο 1912, μὲ ἡμερομηνία ὅμως 1913, σὲ 800 ἀντίτυπα, ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Rowohlt, ὑπὸ τὸν τίτλο *Betrachtung*. Ἡ λέξις τοῦ τίτλου ἔχει πολλὰ ἔννοιες στὰ ἑλληνικά, ὅπως θεώρηση, παρατήρηση, ἐξέταση, μελέτη, ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν προκρίνω καμία, καὶ μάλιστα στὸν ἐνικὸ ἀριθμὸ. Εἶναι ὡστόσο ἀξιοσημείωτο ὅτι καὶ ἡ γερμανόφωνη ἐφημερίδα τῆς Πράγας *Bohemia* εἶχε δημοσιεύσει μὲ τὸν τίτλο *Betrachtungen*, δηλαδὴ στὸν πληθυντικὸ ἀριθμὸ, πέντε ἀπὸ τὰ ἐν λόγω κείμενα, γεγονός πού, σύμφωνα μὲ μαρτυρία τοῦ Μάξ Μπρόντ (Max Brod, 1884-1968), εἶχε δυσαρεστήσει τὸν Κάφκα.

Ἡ ἴδια μετάφραση δημοσιεύτηκε καὶ στὸ περιοδικὸ *ΠΑΡΟΔΟΣ*, τχ 17, [Ἰούλιος 2007], σσ. 1923-1926.